

FOLK og LAND

ORDEN
RETTFERD
FRED

Oktober 1980
Nr. 9 - 29. årgang
Løssaig kr. 3,-

Sannheten om Paul Staxrud's død

Av Sjefredaktør OSKAR HASSELKNIPPE

Jeg ser at august/september-nummeret av Folk og Land har gitt en objektiv og balansert fremstilling av forholdene omkring skøytekongen Michael Staxruds død, med den åpenbart riktige konklusjon at han ikke ble myrdet. Da De bebuder en følgende artikkel om hans bror Paul Staxrud, som mistet livet under arrestasjon av ham like etter frigjøringen, er jeg blitt oppmuntret til å tro at De vil gi en objektiv fremstilling også av denne sak når De får tilgang til det materiale som foreligger.

Jeg var distriktsjef i Milorg

Distrikt 14.2 (Ringerike, Hallingdal, Hadeland og Krokskogen) fra høsten 1943 og resten av krigen.

I denne egenskap ble jeg (og en av Milorgs lagførere fra Hadeland) stevnet i en privat straffesak, anlagt av de to Staxrudbrødrenes eldste bror, med påstand om at jeg (og lagføreren) var ansvarlig for Michael Staxruds og Paul Staxruds død. Det var, såvidt jeg husker, i 1946.

På det tidspunkt ante jeg intet om Michael Staxruds forhold, men måtte da gjøre visse undersøkelser, og fikk bl.a. utlånt do-

kumentene fra politietterforskningen, de samme som De øyensynlig har hatt tilgang til. Jeg har ellers intet forhold til denne saken, men kan på grunn av dette bekrefte Deres fremstilling. Det eneste jeg savner er omtale av den «bevegelse» som var satt igang (særlig i Hirden) om å kanonisere Michael Staxrud som den norske Horst Wessel. Av forståelige grunner falt det bort —.

Om Paul Staxruds forhold har jeg imidlertid ganske håndfaste erfaringer. Han var en av de

(Forts. side 6)

105195

Det var opplyst at Paul Staxrud var bevæpnet. Ved setra gikk lagføreren først, banket på døra, og holdt geværet (en US-carabin) klar i skuddstilling. Paul Staxrud åpnet døra, griper tak i geværpipen, men klarte ikke å få vris-tet geværet fra lagføreren. Men han fikk vridd geværpipen til side mot veggen, og sto selv innenfor i døråpningen. Da gikk skuddet av, og kulen gikk gjennom veggen og traff Staxrud i hjerteregionen. Han døde altså ved et vådeskudd som han selv var årsak til ved å sette seg til motverge på denne måten.

Saken kom opp for herredsrett i Brandbu, hvor partene og deres prosessfullmektiger uttalte seg, og hvor det ble ført en rekke vitner. Retten fant det bevist at hendelsesforløpet var slik som jeg har beskrevet, og avviste saken. Når det gjelder Michael Staxruds død ble det ikke engang gjort forsøk på å hevde at de innstevnede hadde hatt noe med det å gjøre.

Fordi spørsmålet om «likvidasjons-dommen» var reist, hadde vi som vitne innkalt tyskeren Erwin Morio, som på det tidspunkt satt som krigsfange på Akershus. Han var kriminalassistent og nestkommanderende ved avdeling 3 av Sicherheitspolizei, IV avsnitt (Fehmer). Da hans nærmeste overordnede også ledet en annen avdeling, var Morio den egentlige sjef for avd. 3, som hadde som oppgave å be-

kjempe Hjemmefrontens arbeid, spesielt Milorg. Morio hadde ansvaret for alle norske agenter i Oslo og deler av Østlandet.

Morio forklarte i retten at Paul Staxrud var en av hans agenter, og endog var «sjef for angiverne på strekningen fra Oslo til Dokka».

Utskrift av Rettsboken vil De formodentlig kunne få ved henvendelse til Sorenskriveren på Hadeland. Jeg husker ikke hvem som var Staxruds prosessfullmektig, men om De skulle ønske å kontakte ham, kan vår prosessfullmektig, h.r.advokat Ole Borge kanskje hjelpe Dem.

Det lyder høyst usannsynlig at noen skulle ønske å ta livet av Paul Staxrud fordi han angivelig kunne avsløre «gode» nordmenn. Iallfall ikke vi i Milorg. Vi ville tvert imot vært meget interessert i å få mer kjennskap til hans arbeid for det tyske Sicherheitspolizei.

Med hilsen
Oskar Hasselknippe

Sannheten om ...

(forts. fra side 1)

virkelige «harde» nazister, og i midten av 1944 ble vi klar over at han arbeidet som agent for det tyske Sicherheitspolizei. Han gjorde heller intet for å skjule dette, og kom i Brandbu vidt og bredt med «friske» uttalelser om hvordan de skulle «ta» gutta på skauen. Med sitt lokalkjennskap var han meget farlig for vårt arbeid. I en rapport, med mange opplysninger, foreslo Områdesjefen i Hadeland at Paul Staxrud burde likvideres. Det må ha vært vinteren 1944/45. Jeg forela saken for de norske myndigheter i London, slik som instruksjonen var. Det var jeg som utformet telegrammene om saken. Det trakk imidlertid ut med svaret, og da det tilslutt ble gitt grønt lys for likvidering, var det kommet så langt mot krigens slutt at vi ikke fant det nødvendig og riktig å sette likvideringen i verk.

Da kapitulasjonen kom, dro jo våre gutter ned fra skauen, mens Paul Staxrud dro opp på skauen. Han var naturligvis av de landssvikere som skulle arresteres. Milorg utførte en del arrestasjoner etter oppdrag fra politiet, særlig der hvor man regnet med at arrestanten kunne være bevæpnet. Man fikk vite at Paul Staxrud holdt til på en seter på Hadelandsåsen, og en patrulje på 4 ble sendt ut for å anholde ham. Det var et helt tilfeldig valgt lag.